

Závěrečná zpráva o projektu

Údaje o projektu

název projektu: **Zvířata v arboretu Horní hrad**

Evidenční číslo smlouvy: D 700/2007

Příspěvek z rozpočtu Karlovarského kraje

Zaměření Akce pro obecnou veřejnost, písmeno C 4 Místní akce ke zlepšování kvality krajiny

stručný popis projektu:

- 1. Podpora obratlovců již usídlených v arboretu**
- 2. Demonstrativní ukázky pro veřejnost**
- 3. Zvyšování potravní nabídky pro hmyzožravé obratlovce**

Stručný popis realizace projektu:

ECM založilo a v dubnu 2002 akreditovalo pozemkový spolek Meluzína (dále jen PSM). Jedním z hlavních programů naší činnosti je ekologická výchova široké veřejnosti. Pokud je to možné a vhodné, snažíme se využívat pro tyto účely i plochy sdružené v rámci našeho pozemkového spolku. V roce 2007 se rozhodl vstoupit do Pozemkového spolku Meluzína náš dlouholetý spolupracovník pan Jakub Hejtík, který vlastní Arboretum a botanickou zahradu Horní hrad. Jeho pozemky se nacházejí v těsné blízkosti turisticky atraktivního Horního hradu na jižním úpatí Krušných hor mezi obcemi Stráž nad Ohří a Ostrov. V 70.-80. letech zde byla založena dendrologická sbírka dřevin. V podrostu se zachovalo mnoho ochránářsky cenných druhů - např. Orchis mascula vstavač mužský. Některé druhy byly do arboreta uměle přeneseny v 70. letech z lokalit, kde jim hrozil zánik. Např. *Lilium bulbiferum* - lilie cibulkonosná nebo *Dictamnus albus* - třemdava bílá. Mimo chráněných druhů rostlin zde žije i několik druhů ochránářsky cenných obratlovců. Například užovka hladká *Coronilla austriaca*, ropucha obecná *Bufo bufo*, plch velký *Glis glis*, veverka obecná *Sciurus vulgaris*. V těsné blízkosti arboreta byl nalezen mlok skvrnitý *Salamandra salamandra*.

Arboretum je přístupné veřejnosti a tvoří součást turisticky atraktivní lokality. Ročně jej navštíví cca 200 osob, které sem přiláká především samotný Horní hrad.

Na výše uvedených pozemcích jsme realizovali následující okruhy opatření:

1. Podpora obratlovců již usídlených v arboretu
2. Demonstrativní ukázky pro veřejnost
3. Zvyšování potravní nabídky pro hmyzožravé obratlovce

V rámci těchto okruhů se jednalo o následující opatření:

1. Podpora obratlovců již usídlených v arboretu

- rozmístění oblých kamenů - přechodných úkrytů pro ropuchy
- vytvoření mozaiky vysoké a nízké vegetace - příležitost pro bezpečné slunění užovek hladkých

Tato opatření jsou rovnoměrně rozmístěna po celé ploše arboreta. Nad rámec projektu jsme připravili úkryt z rovnaného dřeva.

Oproti původnímu plánu jsme upustili od rozmístění budek vhodných pro plchy a veverky, protože se v arboretu nepodařilo nalézt místo dostatečně chráněné před větrem a bezpečné před toulavými kočkami. Tyto budky byly rozmístěny pouze jako demonstrativní ukázky.

2. Demonstrativní ukázky pro veřejnost

- ukázková budka pro netopýry
- ukázková budka pro plchy a veverka
- sada ukázkových budek pro ptáky

Tyto ukázkové budky a úkryty jsou připevněny na dřevěných tabulích tak, aby bylo možno prohlédnout jejich konstrukci odklopnými stěnami atd. Jako ukázky byly dále instalovány

- využití doupného dřeva pro budování pozemních i nadzemních úkrytů
- suchá zídka jako životní prostředí pro ještěrky a další drobné obratlovce
- příklady různých typů krmítek pro ptáky
- úkryt pro ježky

Oproti původnímu projektu jsme upustili od záměru doplnit exponáty jednoduchou tabulkou, která upozorní na možná úskalí výroby konkrétního typu zařízení (např. na ochranu proti toulavým kočkám, vhodné a nevhodné materiály atd.) Důvodem bylo krácení rozpočtu od obou finančních zdrojů o více než 50% ze strany ČSOP.

V arboretu pan Hejtík umožnil distribuci vhodných materiálů od dalších ochránářských organizací.

3. Zvyšování potravní nabídky pro hmyzožravé obratlovce

Tato opatření byla provedena:

- výsadbou nektarodárných rostlin chceme přilákat větší množství hmyzu, tak aby arboretum bylo atraktivní potravní základnou pro hmyzožravé ptáky
- instalací úkrytů pro hmyz

Úkryty pro hmyz byly realizovány nad rámec projektu jako náhrada za instalaci napáječek a koupátek. Bohužel se v arboretu nepodařilo tato zařízení umístit tak aby byla bezpečná pro ptáky a zároveň umožňovala provoz v arboretu.

V průběhu jara 2007 byla v arboretu prováděna pozorování s cílem identifikovat vhodná místa pro instalaci všech zařízení. Ta opětovně potvrdila přítomnost plchů ale bohužel také vysoký počet koček z nedaleké vesnice.

V projektu bychom chtěli pokračovat i v roce 2008 ale pravděpodobně pouze formou demonstračních ukázek.

Cíle projektu:

1. Motivovat širokou veřejnost k podpoře obratlovců na soukromých zahradách
2. Přiblížit lidem život obratlovců, kteří žijí v jejich bezprostřední blízkosti.
3. Podpořit člena pozemkového spolku v jeho úsilí provozovat arboretum přístupné široké veřejnosti.

*Všechny tyto cíle pokládáme za splněné a expozice úkrytů může sloužit ještě mnoho dalších let.

Předpokládané minimální výstupy projektu.

1. Umístění dvou budek pro plchy a veverka - *splněno
2. Vybudování tří úkrytů pro obojživelníky - *splněno
3. Vybudování jedné suché zídky - *splněno
4. Úprava tří různých míst pro koupání a napájení ptáků
*nebylo realizováno z důvodu bezpečnosti ptáků – nahrazeno jiným opatřením
5. Umístění jedné budky pro netopýry
*splněno instalovány dvě budky
6. Umístění pěti různých typů ptačích budek - *splněno
7. Umístění tří různých typů ptačích krmítek - *splněno
8. Příprava tří různých míst k přilákání hmyzu - *splněno
9. Vybudování úkrytu pro ježky - *splněno
10. Fotodokumentace - *splněno

Popis fotodokumentace

Název souboru: - IMGP6107 Orchis mascula v arboretu
Projekt č.: D700/2007 - Zvířata v arboretu Horní hrad
objekt: vstavač mužský v areálu arboreta Horní hrad
autor: Martin Lípa, květen 2007

Název souboru: - IMGP9806 budky připravené k instalaci
Projekt č.: D700/2007 - Zvířata v arboretu Horní hrad
objekt: Celkový pohled na soubor všech budek a krmítek před instalací
autor: Martin Lípa, září 2007

Název souboru: - IMGP9808 budky pro plchy a netopýry
Projekt č.: D700/2007 - Zvířata v arboretu Horní hrad
objekt: Budky instalované v arboretu na dřevěném panelu
autor: Martin Lípa, říjen 2007

Název souboru: - IMGP9816 instalované budky pro ptáky
Projekt č.: D700/2007 - Zvířata v arboretu Horní hrad
objekt: Budky instalované v arboretu na dřevěném panelu
autor: Martin Lípa, říjen 2007

Název souboru: - IMGP9823 přenosné krmítko
Projekt č.: D700/2007 - Zvířata v arboretu Horní hrad
objekt: Krmítko instalované v arboretu tak, aby jej bylo možno přemísťovat a udržovat trávník
autor: Martin Lípa, říjen 2007

Název souboru: - IMGP9825 rovnané dřevo
Projekt č.: D700/2007 - Zvířata v arboretu Horní hrad
objekt: Ukázka úkrytu pro drobné obratlovce a hmyz
autor: Martin Lípa, říjen 2007

Název souboru: - IMGP9831 kamenná zídka
Projekt č.: D700/2007 - Zvířata v arboretu Horní hrad
objekt: Ukázka úkrytu pro drobné obratlovce a hmyz
autor: Martin Lípa, říjen 2007

Název souboru: - IMGP9834 kamenné hromady v arboretu
Projekt č.: D700/2007 - Zvířata v arboretu Horní hrad
objekt: Ukázka úkrytu pro drobné obratlovce a hmyz
autor: Martin Lípa, říjen 2007

Název souboru: - IMGP9838 úkryt pro ježky – instalace
Projekt č.: D700/2007 - Zvířata v arboretu Horní hrad
objekt: Ukázka úkrytu pro ježky včetně umístění v zahradě
autor: Martin Lípa, říjen 2007